

V gruzínské Rustavi si děti hrají na kontaminovaných hřištích, vláda ignoruje toxické průmyslové dědictví

15.9.2025 - | Arnika

Nový výzkum české organizace Arnika a gruzínské iniciativy Gavigudet odhalil alarmující situaci v Rustavi, gruzínském průmyslovém centru. Děti si zde hrají na hřištích kontaminovaných zakázanými látkami a rodiny konzumují potraviny s nebezpečnými hladinami průmyslových polutantů a pesticidů.

„Konzumace pouze jednoho místního vejce vystaví obyvatele Rustavi několikrát vyšším hladinám dioxinů, než jaké považuje Evropský úřad pro bezpečnost potravin za bezpečné pro denní spotřebu,“ uvedl Jindřich Petrlik, hlavní autor studie a programový vedoucí programu Toxické látky a odpady v Arnice. „Data ukazují na toxické průmyslové dědictví a pokračující kontaminaci. Obyvatelé platí cenu za nedostatečný monitoring znečištění a slabou státní kontrolu podniků provozujících zastaralé technologie, stejně jako za pokračující nelegální používání zakázaného pesticidu DDT,“ dodal.

„Náš výzkum dokazuje, že obyvatelé Rustavi čelí kumulativnímu chemickému zatížení z různých zdrojů, jako jsou průmyslové emise, kontaminovaná půda a nebezpečné místní potraviny, což je vystavuje vážným zdravotním rizikům. Vyžaduje to naléhavé komplexní opatření – od okamžité výměny kontaminované půdy na hřištích až po dlouhodobý monitoring znečištění a státní vymáhání investic do čistších technologií,“ komentuje Nikola Jelínek z Arniky.

Toxické látky v půdě, potravinách a řekách

Studie odhalila perzistentní organické polutanty (POPs), pesticidy a těžké kovy v půdách dětských hřišť, městském prachu, říčních sedimentech, vejcích z volného chovu a rybách z řeky Mtkwari. Půdy hřišť obsahovaly rezidua DDT až 3 500krát vyšší než úroveň venkovského pozadí a zvýšené hladiny polychlorovaných bifenyly (PCB). DDT a PCB mohou narušovat nervový a hormonální systém, poškozovat játra a reprodukční zdraví a zvyšovat riziko rakoviny. Kovy jako kadmium a zinek v průměru překročily české hygienické normy, přičemž kadmium představuje riziko pro vývoj plodu a nadměrné množství zinku může působit trávicí problémy a anémii.

Vejce z volného chovu překročila limity EU pro dioxiny podobné PCB až sedminásobně, přičemž některé vzorky obsahovaly jedny z nejvyšších kdy zaznamenaných hladin chemických látek používaných jako zpomalovače hoření. Ryby z řeky Mtkwari vykazovaly vysoké koncentrace PCB a DDT, v některých případech překračující mezinárodní limity bezpečnost potravin.

Vláda musí okamžitě jednat

Studie doporučuje zastavit používání nelegálních pesticidů a vyčistit kontaminovaná hřiště výměnou kontaminované půdy. Úřady by měly vymáhat zákony o životním prostředí a bezpečnosti potravin a poskytnout občanům doporučení ohledně konzumace místních vajec a ryb. Měly by také zajistit dlouhodobý monitoring průmyslových emisí a míst se starými zátěžemi posílit kontroly a vymáhat investice do technologií na ochranu životního prostředí. Výzkumníci zdůrazňují, že řešení této krize vyžaduje spolupráci s občanskou společností a nezávislémi odborníky, transparentní sdílení dat a zapojení místních komunit do rozhodování. Bez vládních opatření bude kontaminace přetrvávat po desetiletí.

Pro více informací kontaktujte:

Martin Zelinka, tiskový mluvčí pro zahraniční projekty, Arnika – Tato e-mailová adresa je chráněna před spamboty. Pro její zobrazení musíte mít povolen Javascript.

Přílohy:

- 1/ Toxické dědictví v Rustavi: Skrytá zdravotní krize: shrnutí zprávy (studie v angličtině)
- 2/ Toxická ohniska v Rustavi (jednostránka v angličtině)
- 3/ Toxická ohniska v Rustavi (jednostránka v gruzínštině)
- 4/ Klíčová zjištění výzkumu znečištění v Rustavi

Nebezpečné látky nalezené v potravinách:

Vejce slepic z volného chovu z oblasti Rustavi obsahují hladiny dioxinů, jak dioxinu podobných, tak ne-dioxinu podobných PCB překračujících limity EU pro potraviny několikrát. Jediné místní vejce může vystavit člověka 3–4× více dioxinům, než je bezpečný tolerovatelný denní příjem stanovený Evropským úřadem pro bezpečnost potravin.

Znečištěná dětská hřiště:

Vzorky půdy z hřišť v Rustavi vykazují extrémně vysoké hladiny zakázaných pesticidů (DDT) a průmyslových chemikálií (PCB), přičemž některé hodnoty překračují úroveň pozadí až 3 500krát a 180krát. Zinek a kadmium také překročily české hygienické normy pro dětská pískoviště.

Toxický prach a půda v obytných oblastech:

Pouličný prach poblíž průmyslové zóny obsahuje těžké kovy jako olovo a kadmium v koncentracích 20–25× vyšších než v čistých oblastech. Hladiny chromu a zinku patřily mezi nejvyšší hlášené ve srovnatelných mezinárodních studiích.

Kontaminovaná řeka a ryby:

Ryby z řeky Mtkvari nesou znepokojivé hladiny starých POPs a těžkých kovů. Ačkoli ne každý jí místní ryby, rodiny, které tak činí, mohou čelit zvýšeným zdravotním rizikům z dlouhodobé expozice. Hladiny DDT a PCB v sedimentech byly několikrát vyšší než naměřené v říčních lokalitách.

Známky pokračujícího nelegálního používání pesticidů:

Chemický profil DDT v půdě a vejcích naznačuje, že se stále používá nebo uvolňuje – navzdory jeho mezinárodnímu zákazu Stockholmskou úmluvou v roce 2004, ke které se Gruzie připojila v roce 2006.

<https://arnika.org/o-nas/tiskove-zpravy/v-gruzinske-rustavi-si-deti-hraji-na-kontaminovanych-hristich-vlada-ignoruje-toxicke-prumyslove-dedictvi>